

Slovenski dom

Stev. 1

V Ljubljani, torek 2. januarja 1941

Leto VI

Angleška motorizirana vojska že pri Tobruku

Angleži so se izognili Bardiji in se pomaknili 100 km zahodno od te trdnjave

London, 2. januarja. j. Angleška vojska še vedno kopiči topništvo okrog oblegane Bardije, vendar pa pozornost angleškega vrhovnega poveljstva ni osredotočena zgolj na to oblegano italijansko trdnjavo, temveč bolj k 110 km oddaljenemu Tobruku, kjer namerava Graziani zaustaviti angleško prodiranje. Zdi se, da bodo Angleži skušali Bardijo, v kateri je okrog 20.000 italijanskih vojakov, držati v šahu, dokler ne bo popolnoma iztrošena, medtem ko motorizirana vojska in ostali hitri oddelki s podporo letalskega urno napredujejo proti Tobruku. Včeraj so prvi motorizirani oddelki in skupine težkih tankov prodirle skoraj do samega Tobruka, in sicer 100 km zahodno od Bardije. Tudi ta sunek je bil presenetljivo naglo izveden in oddelki niso naleteli na močnejši odpor. To angleško prodiranje podpira vojni ladje, ki obvladujejo vso morisko obalo do Tobruka. Poznavalci razmer pričakujejo, da bo angleška vojska brez ozira na Bardijo skušala vdreti v Tobruk, ki ga sedaj sicer Italijani utrjujejo, vendar pa še zdaleč nima takšnih obrambnih postojank in utrd, kakor jih je imela obmejna Bardija.

Nekje v Italiji, 2. januarja. Uradno poročilo

št. 208 vrhovnega poveljstva italijanskih oboroženih sil pravi:

V obmejnem pasu Cirenaike je bilo naše topništvo delavno in je učinkovito napadlo sovražnikove kolone avtomobilov. Sovražnikov napad na neko našo izpostavljeno postojanko na bardijskem bojišču je bil odbit. Naše čete so poglnele v beg neki sovražnikov oddelki, ki je bil ojačen z blindiranimi avtomobili. Naši oddelki letalstva, napadali in lovski, so izvršili več akcij proti zbiranju sovražnikovih mehaniziranih vozil in jim prizadejali izgube.

Kairo, 2. januarja. Poveljstvo angleških sil na Sredozemskem morju poroča: Angleški bombniki so hudo napadli sovražnikove čete in motorizirane prevoze, ki so hoteli pripeljati vojaški material v Bardio in zahodno od Bardie. Izvršenih je bilo več napadov in pri vsakem napadu so bombe padle na cilj. Naša lovška letala so bila ves dan delavna, toda ni prišlo do nobenega stika s sovražnikom. Pri Gamburi je bilo opaziti, kako na tleh gori neko sovražnikovo letalo. V noči od 30. na 31. decembra so bili izvršeni napadi na Neapelj in Taranto. Poleg tega so naša letala bombardirala pristanišče v Palermi, in tovarno

kemijskih izdelkov v Cremoni. V Tarantu so bili izvršeni napadi na pomorske edince in opaziti je bilo, kako je ena bomba zadela cilj. Bombe so bile vržene na Tore d'Annunziata. V teku večerajšnjega dne je bil izvršen 23. napad na Valono. Vremenske razmere so bile slabe, opaziti pa je bilo, da so vse bombe padle na odredene cilje, kjer je bila povzročena precejšnja škoda. Sovražnikova lovška letala so napadla naša letala in v borbi, ki je pri tem nastala, je bilo poškodovano neko sovražnikovo letalo. Eno naše letalo se ni vrnilo v svoje oporišče. Med patroliranjem 30. decembra so naša lovška letala sestrelila še eno letalo tipa »C. R 506«. V italijanski Vzhodni Afriki so bili izvršeni napadi na sovražna letališča pri Gubi. Na letališču so nastali požari, ko so padle bombe. Bombe so padle poleg enega sovražnikovega letala, ki je bilo nato napadeno s strojniškim ognjem in verjetno uničeno. V Asabu so bili izvršeni napadi na preskrbovališča in skladišča ter druge vojaške objekte. Bombe so padle vzdolž obale in so bili izvršeni napadi s strojniškim ognjem na transport avtomobilov, ki so se vneli. Naša letala so napadla letališče v Dangili, kjer so nastali številni požari.

Vesti 2. januarja

Predsednik Roosevelt bo jutri odprl zasedanje ameriškega kongresa in bo predložil svoj predlog o povečanju pomoči za Anglijo. Baje bo predlagal, da se Angliji posodi večja skupina ameriških rušilcev.

Nemška ladja, ki križari v južnem delu Tihega oceana, je pred nekaj dnevi priplula do otoka Emirau in tam odložila vse svoje potnike, namreč mornarje s potopljenih angleških ladij. Britanski admiral Layton, ki ima sedež v Singaporeju, je izjavil, da je strah pred nemško ladjo pretiran, kajti svoje uspehe je nemška ladja dosegla v večmesečnem križanju, ne pa naenkrat. Angleško in avstralsko brodogradništvo zasleduje nemško ladjo.

Stalin je napisal v moskovsko »Pravdo« uvodnik o mednarodnem položaju Rusije. Napisal je tudi, da se vojna nevarnost bliža tudi Rusiji. Mednarodni položaj je tako napet, da lahko vsak trenutek nastopijo zapletljivi. Ruski narod mora biti zato stalno pripravljen in ne sme dovoliti, da bi ga sovražnik presenetil. Članek je vzbudil veliko pozornost in se zdi, da je neke vrste namig na napetost, ki je v zadnjem času nastala med Rusijo in Romunijo in opozorilo na teždalje večje zbiranje nemških čet v Romuniji in Poljski.

Stotine brzojav dobiva tajnik fašistične stranke iz vseh krajev Italije. Italijani in črne srajce izražajo neomajno zvestobo cesarju in Duceju ter bodo zanj in za domovino prenesli vse žrtve, pa naj bodo kakršnekoli, samo da bo zmagovala italijanska orojka kot doslej tudi naprej do končne zmage, poroča agencija Stefani.

Novi švicarski zvezni predsednik Wettler je z novim letom prevzel svoje dolžnosti in prosil Švitarce, naj se zaradi vojne mnogomu odpovedo, po drugi strani pa naj se potrudijo, da bo Švica čimveč potrebščin pridelala doma.

60% Amerikancev je za izdatnejšo pomoč Angliji, pa če tudi bi morale Združene države zavoljo tega tvegati vstop v vojno, objavlja znanj zavod za preizkušanje javnega mnenja dr. Gallupa. Zanimivo je, da je bilo lani maja za ta predlog le 36% Amerikancev.

Avstralska mornarica ni lani izgubila nobene vojaške ladje, pač pa je uničila eno sovražnikovo križarko, več podmornic, rušilcev in torpednih čolnov.

Ameriški delavci v letalskih tovarnah Lockheed in Vega so podarili angleščim letalcem veliko letalo v znak simpatij ameriškega delavstva za borbo demokracije.

Voditelj Nemčije Adolf Hitler je za novo leto naslovil na nacionalne socialiste in na nemško vojsko dva proglasa, v katerih je podal pregled dogodkov v preteklem letu, obenem pa napovedal za letošnje leto najsijajnejšo zmago Nemčije v vsej njeni zgodovini. Ponovno je poudaril, da Nemčija ne nosi krivde za vojno, pač pa demokratski hujskači in judovski kapital, ki bi radi vsi zrušili sedanji svet.

Posebno dnevno povelje sta za novo leto objavila tudi poveljnik nemškega letalstva maršal Göring in poveljnik kopenske vojske maršal Brauchitsch. Oba se zahvaljujeta letalcem in vojakom za hrabrost in disciplino in najavlja, da bo nemška vojska še z večjim zamahom kot lani udarila po sovražniku in izvojevala končno zmago. Vsi proglasi tudi zatrjujejo svet, je Bog na strani Nemčije.

Upravitelj romunske države general Antonescu ugotavlja v novoletni poslanici romunskemu narodu, da se je gospodarsko stanje države ojačilo, zaradi velike gospodarske pogodbe z Nemčijo. Poštenje, o katerem doslej ni bilo mogoče govoriti pri vodstvu državnih poslov, je glavno vodilo politike Antonescove vlade.

Rooseveltov govor ni drugega kot pogrevanje starih fraz in kramljanje ob domačem ognjišču, skratka govor, ki nima v sebi soli in je nepregledna vrsta samih neresničnih trditve, pravijo o Rooseveltovem govoru nemški uradni krogi, ki odločno zavračajo tudi trditve ameriškega predsednika, da bi katera koli izmed totalitarnih držav imela namen napasti Združene države Amerike.

Turška narodna skupščina je odobrila nove kredite za narodno obrambo v znesku 48 milijonov turških lir.

Uradno poročilo, ki ga je poveljstvo britanske vojske v Egiptu izdalo na Silvestrovo zvečer pravi med drugim: »Italijanska garnizija v Bardiji, katero vznemirja ogenj našega topništva, pasivno pričakuje, kako se bodo dogodki razvili.«

Po dolgem času so imeli na novo leto v Atenah alarm zaradi nevarnosti letalskega napada. Alarmni znak pa je trajal 40 minut.

Izostanek uvoza hrane je spravil Irsko v precejšnjo stisko. Kmetijski minister je priporočil irskemu ljudstvu, da mora doma pridelati več kmetijskih pridelkov, sicer bo Irska zašla v takšno stisko glede živil, kakor je zlepa še ni doživela.

Grški kralj Jurij je imel za novo leto radijski govor in dejal, da Grčija ni hotela vojne, toda zaradi hrabrosti njenih sinov je moral sovražnik umakniti svoje čete iz Grčije, grška vojska pa dosega vsak dan nove zmage.

Proračun višjehjske Francije znaša za prvo letošnje trimesečje skoraj 40 milijard frankov. V vsoto so vsi izredni izdatki za plačevanje nemške okupacijske vojske in druge izredne potrebe, za katere mora skrbeti vlada nezasedene Francije.

Komunistično propagando med angleškim delavstvom in nameščenci pobijajo angleški časopisi in pravijo, da je že zadnji čas, do stopijo oblasti tudi komunistom na prste. List se posebno spikuje nad sklepom prometnih nameščencev v Glasgowu, ki pozivajo svoje člane, naj med trajanjem alarma preneha z delom.

Bivši japonski poslanik v Rimu, Siraatori, je trdno prepričan, da se z vojno med Nemčijo in Anglijo odloča tudi usoda Japonske. Zanj, kakor za redkokaterega drugega, je popolnoma jasno, da bo zmaga Nemčije, nastaja le vprašanje, kako dolgo bo Anglija še vzdržala. — Izrazil je tudi željo, da bi ameriški dolar doživel polom.

67. dan grško-italijanske vojne:

Krvavi boji za ceste proti Elbasanu

Rim, 2. jan. Uradno poročajo: Na grškem bojišču so bile delavne patrle in na nekaterih oddelkih je prišlo do spopada med naprej pomaknjenimi četami. Oddelki lovskih letal so sodelovali s kopenskimi silami. Zbiranje čet in kolone avtomobilov za preskrbo so bile izpostavljene strojniškemu ognju in bombardiranju. Na več krajih je nastal požar. Včeraj popoldne je neka sovražnikova letalska skupina poskušala napasti Valono. Protiletalsko topništvo in lovška letala so kaj hitro posegla vmes ter sestrelili tri lovška letala tipa Blenheim. Drugo letalo, tudi znamke Blenheim, je sestrelilo protiletalsko topništvo. Vsa naša letala so se vrnila.

Atene, 2. jan. Službeno poročilo vrhovnega poveljstva grških oboroženih sil, ki je bilo objavljeno sredi, pravi, da so se uspešno končale krajevne operacije. Bilo je mnogo ujetih sovražnikovih vojakov in zaplenjeno mnogo materiala, med katerim je bilo osem topov. Napad napadalnih voz je bil odbit in eno vozilo je bilo zaplenjeno. V ponedeljek, 30. decembra, sta bili sestreljeni dve sovražni letali.

Grško ministstvo za javno varnost sporoča, da je v času od 29. novembra do 28. decembra leta 1940 bilo zaradi italijanskih letalskih napadov mrtvih 286 grških prebivalcev, ranjenih pa 296.

Atene, 2. januarja. m. Na pristojnih mestih pravijo, da se vojaške operacije na »seh bojiščih uspešno nadaljujejo. Na odseku ob obali so grške čete odbile italijanski protinapad s tanki. Na področju pri Klisuri se je grškim četam posrečilo zavzeti prav tako nekaj novih postojank. Povsed na bojišču Italijani z vso srditostjo branijo svoje sedanje postojanke.

London, 2. januarja. j. Londonski radio je včeraj sporočil, da je neka britanska vojna ladja srečala 150 km globoko v Jadranskem morju konvoj italijanskih ladij, ki sta ga spremljala dva rušilca. Angleška ladja je začela obstreljevati sovražnikove ladje in štiri potopila. Boj na morju so gledali tudi potniki na nekem jugoslovanskem parniku, ki je v previdni oddaljenosti vozil proti severu.

Dubrovnik, 2. jan. j. V torek je neka grška podmornica blizu Bara torpedirala neko tovarno ladjo, ki je plula v jugovzhodno smer. Iz Bara so takoj poslali reševalne čolne in eno ladjo, toda torpedirana ladja se je že prej potopila, preden je prišla pomoč. Sprva je vse mislilo, da je bila potopljena jugoslovanska ladja »Jadranc«, toda pozneje se je ugotovilo, da ne gre za nobeno jugoslovansko ladjo, pač pa za neko tujo ladjo, last neke vojskujoče se države.

Bolgarski predsednik vlade na Dunaj

Z njim potujeta tajnik bolgarskega zunanjega ministristva in nemški poslanik v Sofiji

Sofija, 2. januarja. m. Z včerajšnjim popoldanskim ekspresnim vlakom ob 2.05 je odpotoval v Nemčijo, in sicer na Dunaj, predsednik bolgarske vlade dr. Filov s svojo soprogo. Z njim je potoval tudi tajnik zunanjega ministristva Zlatinov.

Na železniško postajo sta bolgarskega ministrskega predsednika pospremila samo notranji ministri Gabrovski, ki predsednika vlade zastopa pri vodstvu državnih poslov ves čas njegovega bivanja v tujini, ter osebni tajnik.

Za potovanje dr. Filova v Nemčijo je Sofija zvedela šele zvečer, ko je bilo izdano uradno poročilo, ki pravi: Predsednik ministrskega sveta je včeraj ob 2.05 odpotoval s ekspresnim vlakom na Dunaj s svojo soprogo. Predsednik vlade, ki v zadnjem času boleha, bo izkoristil božične praznike za posvetovanje z nekaterimi dunajskimi zdravniški specialisti. Z istim vlakom je odpotoval v Nemčijo tudi nemški poslanik na bolgarskem dvoru, Richt-hofen.

Splošno pričakujejo, da bo imel Filov na Dunaju posvete z nemškimi predstavniki, najbrže celo z zunanjim ministrom Ribbentropom.

Belgrad, 2. januarja. m. Potovanje bolgarskega ministrskega predsednika dr. Filova na Dunaj je v tujakajšnjih časnikarskih krogih zbudilo veliko pozornost in so zato v velikem številu pričakovali prihoda ekspresnega vlaka na belgrajsko železniško postajo. Vlak je imel 15 minut zamude ter je pripeljal v Belgrad ob 11.05. Od osebja bolgarskega poslanstva je bil na železniški postaji navzoč samo bolgarski poslanik v Belgradu dr. Stojilov, ki je imel razgovor tudi s časnikarji ter je v njem povdarjal, da predsednik bolgarske vlade potuje v tujino zaradi posvetovanja z zdravniški. Ko se je vlak

London, 2. januarja. o. Uradno poročajo iz Aten, da so Grki zavzeli več italijanskih postojank pri velikem boju, ki se je odigral v okolici Klisure. Grške čete so s silnim napadom prisilile italijanske čete na umik. Kljub silno slabemu vremenu, so grške čete pomaknile svojo bojno črto daleč naprej. Ujeli so precejšnje število italijanskih vojakov in veliko vojnega materiala, med katerim je bilo 12 topov, 15 strojnica in več topičev, ki jih uporabljajo v strelskih jarkih. Tudi na severu so grške čete zavzele več postojank na hribih, kljub trdovratnemu odporu italijanskih čet. Tudi tu je vreme zelo slabo. Italijanom so prizadejali težke izgube, ko so italijanske čete napadale z oklepimi vozovi ob obali.

Srditi boji pri Linu

Belgrad, 2. jan. m. O včerajšnjih bojih na drško-italijanskem bojišču v Albaniji poročajo z na-

Angleška letala začela tudi podnevi napadati Nemčijo

Berlin, 1. januarja. Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Včeraj je neko nemško letalo v junaškem samostojnem napadu z višine sto metrov večkrat resno zadelo neko tovarno za orožje v grofiji Essex. Tudi na London so bile vržene eksplozivne bombe na razne vojaške cilje. Drugi napadi so veljali železniški postaji kakor tudi nekemu pristanišču v jugovzhodnem delu Anglije. Pri tej priliki je nastalo več požarov in je bila prizadejana precejšnja škoda raznim važnim vojaškim napravam. Štiri sovražnikova letala, ki so se krila za oblaki, so poskušala prodrati v zahodno nemško industrijsko pokrajino. Protiletalsko topništvo je ob obali sestrelilo dve letali tipa Blenheim. Drugi dve letali sta se morali vrniti prej, preden sta priletela do cilja. Včeraj nemško letalstvo ni pretrpelo nobenih izgub. Na silvestrovo nemško letalstvo ni delovalo. Tudi sovražniki ni napadali.

London, 1. januarja. Reuter: Ministrstvo za letalstvo poroča, da so angleška letala včeraj ponoči in podnevi letela nad nekaterimi deli Nemčije in Holandije. Pripominja se, da so bili to ogledniški poleti.

London, 2. januarja. Izdano je bilo uradno poročilo, ki pravi, da so angleška letala včeraj čez dan napadala Nemčijo, med drugim Köln in Em-

merich. Dalje so letala napadla podnevi Antwerpen, Rotterdam, Flischingen, kjer so potopila tudi eno ladjo in ljmuden. V Kölnu je bila zadeta neka tovarna, na tamkajšnje letališče pa je padla cela toča bomb. Pri teh napadih so letala letela zelo nizko in v strmoglavem poletu zmetala bombe na določene cilje.

Danes ponoči nad Anglijo ni bilo obsežnejšega sovražnikovega delovanja.

London, 2. januarja. o. Snoči so angleška letala izvedla močnejši napad na Bremen in na mesta v zasedenem ozemlju. Podrobnosti o teh napadih niso znane.

Sovražna letala so snoči bombardirala več mest v Angliji, pokrajini Wales in London. Porušenih je bilo več hiš, povzročenih več požarov in tudi smrtnih žrtev je precejšnje število.

Belgrajske vesti

Belgrad, 2. januarja. m. Vse prestolniško časopisje na vidnih mestih prinaša novoletno čestitko dr. Koroščevega političnega naslednika dr. Franca Kulovca.

Belgrad, 2. januarja. m. Na predlog vojnega ministra so kraljevi namestniki podpisali ukaz o napredovanju večjega števila rezervnih častnikov.

Rim, 2. januarja. m. V Rim se je pripeljal apostolski nancij v Belgradu, msgr. Ettore Felice.

Svedska vlada odklanja obtožbo, ki jo je izrekel Roosevelt na njen račun, češ da pošilja Nemčiji orožje. Svedska vlada pravi, da pošilja v Nemčijo izključno le železno rudo in nič drugega.

Ameriško vojno brodogradništvo ne bo imelo letos manevrov, pač pa bo ves čas v popolni pripravljenosti, da nastopi kjer koli bo potrebno. Močan oddelki brodogradništva križari pri havajskem otočju, da bi preprečili sleherno presenečenje od strani Japonske.

Stališče Turčije v očeh italijanskega časnikarja

Turčija bi morala ob stran osi!

Rim, 2. jan. m. V včerajšnji številki »Giornale d'Italia« je znani italijanski časnikar Virginio Gayda znova objavil članek, v katerem se bavi s stališčem Turčije do držav osi, zlasti pa do Italije. Gayda poudarja, da je Turčija, čeprav ni bila v nobeni obliki ogrožena od Italije in Nemčije, že takoj v začetku vojne zavzela sovražno stališče do teh dveh držav. V svojih nadaljnjih izjavanjih trdi, da bi Turčija čisto iz svojih razlogov mogla biti na strani držav osi. Nemčija je logov mogla biti na strani držav osi. Nemčija je na razne načine podpirala narodni razvoj Turčije. Italija prav tako ni postavila kot zmagovalka v sedanji vojni nobenih zahtev do Turčije. Toda, tako Velika Britanija kot Francija sta ovirali nacionalne težnje turške države ter jih ozemelsko celo okrnjevali. Zdjaj pa hočete — pravi Virginio Gayda — na vse to pozabiti. Leta in leta ste vo-

dili politiko, ki je vse drugo, le ne prijateljska do Italije. Od začetka te vojne se je začela prava križarska vojna proti Italiji in Nemčiji. Po sklenitvi turško-britanskega sporazuma je list »Uluse« nenadno začel poudarjati turške pravice do Dodekaneza. Razen tega je turško časopisje povečavalo vsak napad britanske propagande na osni državi, zlasti pa še na Italijo. Zadnje dni pa je ta vojna proti Italiji postala še ostrejša.

Gayda se sprašuje, kaj naj vse to pomeni. Ali je to prispevek na papirju zvezi z Britanijo, ali pa je temu treba poiskati kakšnih drugih skrivnostnih razlogov? Nočemo delati nobenih diagnoz ali prognoz. Zadostuje, da približno dejstvo samo brez komentarjev. Primer s Turčijo je vreden pozornosti.

„Naj ta teden ne bodo naša srca zaprta“

Tople želje kneginje Olge ob začetku »Tedna zimske pomoči«

Belgrad, 31. decembra. m. Nj. kr. Vis. kneginja Olga je imela 31. decembra po radiu naslednji govor:

»Prevzela sem častno in težko dolžnost, da v teh dneh borbe in preskušanju storim vse, kar je v mojih močeh, da se siromašno ljudstvo v naši državi čez zimo prehrani, ogreje in obleče. Lotila sem se te naloge v prepričanju, da me bodo vsi razumeli in mi pri tem pomagali. Danes je bolj kot kdaj koli potrebno, iti na roko, sočustvovati in podpirati tiste, ki jih je usoda pahnila v bedo in siromaštvo.

Delovni odbor za zimsko pomoč kralj. Jugoslavije organizira od 31. decembra do 5. januarja ob sodelovanju vseh narodnih, socialnih in človekoljubnih društev po vsej državi »Teden zimske pomoči«. Želim, da bi bil ta teden najlepši prikaz plemenitih lastnosti našega ljudstva, največje narodne zavednosti ljubezni do bližnjega, človekoljubnosti in hudobnih vrednot. Globoko prepričana, da bodo vsi rodoljubi v tem trenutku storili, kar jim človeška in narodna dolžnost nalagata do

naših zapuščenih sirot, tokrat neposredno apeliram na njihovo plemenitost in jim kličem, naj po svojih močeh prispevajo ponovno za zimsko pomoč. Prepričana sem, da je moje upanje v pomoč naših državljanov upravičeno. Naj vsak po svojih močeh in po svoji vesti izdatno in usmiljenega srca prispeva za siromake v svojem kraju. S tem bo dokazal ne samo meni, pač pa tudi vsemu našemu narodu, da sta njegovemu sreču blizu vsak sin in vsaka hči naše drage domovine. Pokazal bo razen tega pred vsem svetom, da je Jugoslavija sposobna in pripravljena zagotoviti življenje vsakemu državljanu.

Naj ta teden ne bodo naša srca zaprta za nesrečo naših ljudi, naša misel pa naj se ravna po nauku velikega Učitelja, Gospoda Jezusa Kristusa, čigar rojstvo proslavljamo. V času teh svetih praznikov dajmo utehe, miru in zadovoljstva onim, ki trpe, prezeblajo in ki so lačni, da bi novo leto prineslo veselje tudi našim sirotam in dalo nov dokaz naše moralne sile in globoke udanosti državi, narodu in njegovi bodočnosti. Naj nam Vsemogočni pomaga pri tem delu!

Giuseppe Lugo Pomladna pesem

je očaral filmsko občinstvo s svojim krasnim petjem v filmu

KINO MATICA

Telefon šte. 22-41

Predstave ob 16., 19 in 21. uri

Ljubljana od včera do danes

Prav za prav bi morali napisati od predčerašnjim do danes, kajti čeprav se od torka opoldne nismo več oglašali, nimamo namena, da bi kar tako mimogrede — ali pa celo molče — šli čez tak važen dogodek, kakor je prehod iz starega leta v novo. Da, da, zdaj smo se preveliki že v peto desetletje tega stoletja, — 1941. že pišemo, ali bi ga vsaj morali pisati, kajti prav gotovo je, da se bomo še motili prav tja lo srede februarja in pisali iz navade še staro letnico.

Silvestrov večer — pa „Srečno in veselo!“

Hud mrz nas je ves december podil z alic v sobe, ob koncu leta pa je nenačoma odnehal, češ, da ne bo nobene zamere in gorljivanja, kolikor je treba pokuriti. Jezili so se le smučarji, ki so na Novega leta stuparimo prenašali »plohe« po gorejskih nebotičnikih in rotli brez uspeha sneg z neba.

Na Silvestrov večer nas je presenetil dež, ki je zdaj že lep čas dal mir. Nekateri je kar namočil, ker se jim je zdelo zamalo, snemati sredi »najvišje« zime zaprašeni dežnik in ga nositi na ulico.

Silvestrov večer je bil letos prav tako »vzpodbuden« kakor druga leta. Mladina se je nanorela in naplesala po mili volji — kajti poslednj bo vse tako kakor se ji bo zdelo. Zato si je marsikdo odel, pa dajmo zdaj, kdove, kaj še bo!

Lokali so bili polni, razpoloženje važnega dogodka, prihoda Novega leta, pa se je že čez dan čutilo na cestah. Znanici so si »za vsak slučaj« voščili, češ, če se ne bi jutri srečali. Zvečer so se vsi kraji, kjer so bile »uradne« in »neuradne« prireditve, do kraja napolnili. Spet je steklo nekaj pijače. Razpoloženje je bilo prav veselo in neprisiljeno. Od kralja alkohola nekoliko bolj prizadeti, so se v bledem jutru Novega leta negotovo krmarili po »štarijah« in kavarnah ter proćajali svojo dovtipnost — vendar pa ne tako hudo kakor običajno druga leta. To je bilo prav lepo in vse hvale vredno.

Ponoči ni bilo v mestu posebnih nemirov ali kakšnih hudih »kravalov«, kakor so v takih nočeh običajno na vrsti. V taki važni priliki vsak rad malo zamiži na eno oko — pa tudi policija. Vendar pa so tudi na policiji mnemja, da so se letos ljudje prav za prav v splošnem vedli na Silvestrov večer in v novoletni noči še nekam začuda spočobno, mirno in krotko.

Novo leto se je izkopal iz megla in oblakov pušilo in mlačno. Ves dan je od časa do časa s ponižanega neba rahlo pršelo. Po ulicah so stale mlake in zopna, umazana brozga, neslavni ostanki decembrskega snega. Ljudje so se previdno pomikali zlasti po tistih ulicah, ki še niso tako dobro urejene kakor so one bolj v sredini mesta.

Dan za izlete ni bil nič kaj pripraven. Se tisti redki, ki so se odpravili ven, se niso pohvalili — kakor se niso pohvalili smučarji, ki so s »smrtno sigurnostjo«, da bo »šel zgoraj prav gotov sneg«, pohitili na gore. Ti so se vračali salabolsko razočarani — in skorajda jim je bilo nekoliko neredno, ko so zvečer srečavali hudomušne poglede previdnejših meščanov.

Ker niso šli ven, so meščani dan prebili kakor v puščobi zmerom — po gostilnah in po kavarnah, pa tudi v gledališče in v kino so

stopiti, da bi jim hitreje minul. Zlasti velik je bil naval v Union, pa tudi Matica se je lahko pohvalila s prav dobrim obiskom.

Tako! Slovesni vstop v Novo leto je bil praznovan kakor se spodobi, zdaj je pa nastopila pusta stvarnost. Kdo ve, kaj nam bo še prineslo to leto! Bog daj, da bi nam prizanašalo s hudim čimbolj! Vsemu se pa prav gotovo ne bomo mogli izogniti, zato se moramo že zdaj namazati z božjo mastjo — potrpežljivostjo!

Dve smrti na pragu leta

V Cigaletovi ulici se je na Novega leta dan zjutraj ob petih zastupila s plinom šestnajstletna služkinja Pavla Hrasovec. Reševalci so jo prepeljali v bolnišnico, pa je bila zdravniška pomoč že prepozna.

Upokojeno tovarniško delavko Marijo Pogarčar pa je zadela srčna kap.

Vžigalice še enkrat dražje

V terek je bil na trafike silen naval, kajti razvedelo se je, da bodo z Novim letom vžigalice še enkrat dražje. Trafikanti pa tudi niso dobili toliko zaloge, da bi lahko vsem ustregli. Zato je po nekaterih trafikah vžigalice kar naglo zmanjkalo. Ljudje so hiteli z nakupom, kar se je za isti denar plačalo še dobili dve skatlici, ki bodo zanj v Novem letu čobili le še eno. Nekateri so se seveda spraševali, za kaj je to dobro, če se poveča cena namah kar za 100 odstotkov in kako se da to opravičiti. Menda bo res treba spet začeti s kresilnimi kamni in gobami!

Celjske novice

Popis prebivalstva zaradi razdelitve moke

Mestni prehranjevalni urad je dostavil vsem hišnim posestnikom v območju mesta Celje zbirne in vpraševalne pole za popis vsega prebivalstva. Hišni lastniki oziroma upravitelji prejmejo za vsako zgradbo po eno zbirno polo in toliko vprašalnih pol, kolikor strank in podnajemnikov stanuje v zgradbi. Hišni lastniki morajo izročiti vsaki stranki po eno polo, če pa stanujejo v hiši tudi podnajemniki, jim morajo izročiti tudi zanje vprašalne pole. Vprašalne pole je treba izpolniti v smislu navodil na vrhni strani istih s stanjem od 1. jan. 1941. Hišni lastniki, oziroma upravitelji hiš morajo izpolniti vprašalne pole tudi zase, če stanujejo v dotični zgradbi. Izpolnjene vprašalne pole morajo najemniki, oziroma podnajemniki vrniti hišnemu lastniku, oziroma upravitelju, ki jih vpiše v zbirne pole in odda vse skupaj najpozneje do 4. januarja 1941 do opoldne pri mestnem poglavarstvu v Celju. V kolikor hišni lastnik za najemnike oz. podnajemnike izdanih vprašalnih pol po dostavljaleh ne bi prejel, naj jih zahteva pri mestnem poglavarstvu, in sicer pri tajniku Znidaršiču.

Prebivalstvo se opozarja, da se popis izvede zaradi razdelitve pšenične moke in da mu je zato treba posvetiti vso pozornost.

Solski nadzorniki pri ministru dr. Kreku

Belgrad, 2. januarja. m. Zastopnik prosvetnega ministra, minister dr. Miha Krek, je v kabinetu prosvetnega ministrstva sprejel izvršilni odbor Zdrženja šolskih nadzornikov. Pri tej priložnosti so člani tega odbora izročili ministru dr. Kreku resolucijo, ki je bila sprejeta na občnem zboru Zdrženja šolskih nadzornikov dne 29. decembra.

Sedma kuhinja »Zimske pomoči« v Belgradu

Zadnji dan pred novim letom so v Belgradu slovesno odprli sedmo kuhinjo »Zimske pomoči«. Navzočna je bila poleg drugih vplivnih osebnosti tudi Nj. kr. Vis. kneginja Olga v spremstvu dvorne gospe Olge Loznicke. Pozdravil jo je v imenu najrevnejših Belgrajčanov, za katere tako zelo skrbi prav kneginja Olga, belgrajski župan Jevrem Tomić, ki je v svojem govoru med drugim poudaril: Želim poudariti, da je ta kuhinja, kakor tudi vse druge, delo Vašega Visočanstva v korist tistih, za katere ste imeli vedno toliko razumevanje.

Kneginja sta nato pozdravila še v imenu Rdečega križa polkovnik Grgjevič, za dobrodelno društvo »Nasušnji hleb« pa predsednica ga. Ruža Pop. Kneginja je potem sama pokusila hrano, ki so jo »kuhali« v tej kuhinji za revne Belgrajčane. Izrazila je tudi svoje zadovoljstvo nad ureditvijo te sedme belgrajske javne kuhinje »Zimske pomoči« ter nad organizacijo sploh. Kneginja Olga je v prostorih društva »Nasušnji hleb« ostala še nekaj časa, da bi bila navzočna pri razdeljevanju hrane belgrajskim revežem, potem pa je ob navdušenih vzklikih zapustila kuhinjo. Že takoj prvi dan so v tej kuhinji razdelili 360 obrokov hrane, pozneje pa se bo njih število še povečalo. Kotle za novo kuhinjo je podarila kneginja Olga.

Mariborčani so solidno slavili prihod novega leta

Maribor, 1. jan.

Prihod novega leta smo letos v Mariboru proslavili mnogo bolj solidno, kakor običajno. Precej je k temu pripomogla odredba banske uprave o zgodnejši policijski uri. Lokali in zabavne prireditve so imele policijsko uro že ob 2. kavarne so zaprli ob 3, le oba bara sta bila odprta vso noč. Tako so nehoti tudi tisti, katere bi bila priložnost zapeljala, ostali solidnejši ter so prihajali s treznejšimi glavami domov, kakor bi bili najbrž sicer.

Najlepše smo se Mariborčani poslovili od starega leta ob 7 zvečer v stolnici, kjer je bila običajna sklepna pobožnost, pri kateri je imel pridigo škof dr. Tomažič. Za prejšnja leta je bila vsakokrat ta pobožnost izredno dobro obiskana, snoči pa je bila cerkev tako napolnjena, kakor še nikoli ob taki priložnosti. Verniki so se zbrali okrog svojega pastirja v teh resnih časih ter so z upanjem v srh poslušali njegove očetovsko bodrilne besede.

Zvečer se je potem pričela vrsta silvestrovanj po vseh mestnih dvoranih in vseh lokalih. Zelo lepo je bilo spet pri silvestrovanju »Mariborac« v dvorani na Aleksandrovi cesti 6. Kakor prejšnja

Filmi, ki jih velja videti...

»Pomladna pesem« (Kino Matica). Italijanski glasbeni film, ali boljše pevski film z običajnimi vsebinskimi rekviziti, uporabljenimi z ganljivo zvestobo — da ne manjkata niti stereotipna dva komika. Zgodba je nekoliko drugačnaka kakor so v znanih primerih, konec ima vzpodbuden, sicer je pa zato dokaj površno zgrajena. V celum pa ne zapusti slabega dojma, za kar poskrbita »zdravniki« in opotekar, pa tudi simpatični glavni igralec in njegovi pomočniki. Režiser Brignone je delce obravnaval prijetno, s tisto dobro znano italijansko lahkotnostjo, ki ni brez elegancije v razvijanju dogodkov, kretanj in dialoga. Giuseppe Lugo tenorist s prav prijetnim glasom, ki ustreza s temperamentom zlasti kot tenkočuten pevec za radio. Moči in polnosti kakor jo kaže Gligijev tenor, sicer nima, je pa za uho — predvsem za žensko — skoraj prijetnejši.

»Balalajka« (Kino Union). Ameriški film, ki občinstvu v današnjih časih goji, ker je v njem nekaj »jeremijskega«. Sijaj, razkošje, knezi, pijača, ples — pa sprememba usode: iz gospodov postanejo sluge — in vsi se dobo razumejo tudi posledje, da je konec v redu. Razen tega zvesta ljubezni, ki se mora preskušati v številnih kritičnih obratih. Režiserju Schunglu je uspelo, da je v delu oživil gledalca občutek prepričljivosti in iskrenosti — to pa je v čustvenih rečeh že več kot dovolj razloga, da delo »vleče«. Baritonist Nelson je prikupen kakor vedno, njegova partnerica, Madžarka Ilona Massey, se uveljavi prav lepo in se izkaže v »vampovski« maniri, s katero poje v začetku enako dobro kakor pozneje, ko igra nepokvarjeno, zaljubljeno in zvesto rusko dekle.

Celoten pregled letalskih bojov med Anglijo in Nemčijo

London, 1. januarja. (Reuter.) Obsežno poročilo o letalski vojni v preteklem letu med drugim pravi, da je v obrambi Velike Britanije bilo uničenih 3.500 nemških aparatov. Tu prihajajo v poštev tudi aparati, ki so bili sestreljeni ob priiliki zaščite trgovskih ladij in zbiti aparati nad francosko obalo. Letalsko ministrstvo v svojem poročilu pravi:

3090 aparatov so sestrelila angleška lovska letala, 445 pa protiletalska obramba. Sorazmerje med lovskeimi letali in bombniki, ki jih je bilo uničeno angleškimi letalstvi, je 5:4. Izgubljenih je bilo 1050 angleških lovskih letal, toda 400 letalcev se je rešilo in so se zopet vrnili v boj.

Sledi pregled največjih borb, ki jih je svet sploh kdaj videl. Te borbe so štele po mesecih. Meseca januarja je sovražnik izgubil 4, Angleži 0, februarja sovražnik 9, Angleži 0, marca sovražnik 3, Angleži 0, aprila sovražnik 9, Angleži 1, maja sovražnik 475, Angleži 146. Angleška letala so stopila v borbo z Messerschmitti po vpadu v Holandijo in pozneje pri umiku zavezniških sil iz Dunkerqua. 17. maja so angleška letala sestrelila 70 sovražnikovih letal, a 19. maja pa več kakor 80. Junija meseca so sovražnikove izgube znašale 143 letal, angleške pa 59. Letalske bitke so se nadaljevale nad Dunkerquem 1. junija, kjer je bilo sestreljenih 84 letal, kar istčasno predstavlja rekord letalske bitke v enem dnevu. Julija meseca znašajo sovražnikove izgube 212 letal, angleške pa 49. Nemški napadi iz oporišč v severni Franciji so začeli v polovici julija in so ti na-

padi veljali pristanem in angleškimi konvojem v Kanalu. Avgusta meseca znašajo sovražnikove izgube 957 letal, angleške pa 297. Nemčija je 15. avgusta prizorila največji napad v zgodovini letalskih bitk. Tisoč bombnikov in lovskih letal se je približalo obalam ngleškega otočja. Bili pa so odbiti s hudimi izgubami. V nekem tednu je bilo uničenih 184 sovražnikovih letal, od katerih se je so znašale sovražnikove izgube 957 letal, angleške pa 218 letal. Tokrat je bil London prvič napaden iz zraka po dnevi. Veliki borbi 8. septembra so Nemci izgubili 99 letal, Najsrečnejši dan za letalsko poveljstvo je bil 16. september, ko je bilo uničenih 184 sovražnikovih letal od katerih se je zrušilo na zemljo 17. Oktobra meseca znašajo sovražnikove izgube 21 letal, angleške pa 118. Napadi nemškega letstva podnevi so malo ponehali. Meseca novembra znašajo sovražnikove izgube 189 letal, angleške pet letal. 3. novembra je bil pomemben zatok se je italijansko letalstvo udeležilo v dveh dveh napada proti Veliki Britaniji in to prvič. 11. novembra so se Italijani pripravljali, dbi iz zraka bombardirali ladje, tedaj pa jih je sestregel neki oddelek Hurricanov ter sestrelil sem italijanskih bombnikov in pet lovskih letal, tuge pa hudo poškodoval. Dne 23. novembra je bil pri Doveru uničenih 7 italijanskih lovskih letal. Meseca decembra znašajo sovražnikove izgube 39 letal, angleške pa devet. Mesec december je bil najbolj miren mesec, odkar so začeli dnevni letalski napadi.

NA ZAPOVED KRALJICE...

FILMSKI ROMAN

Zato si ne more kaj, da je ne bi zdel in si je vsaj malo privoščil. Burno ji tedaj odvrne:

»Ali bi me rada prisilila, naj ti dam strahopetno obljubo? Ali se bojiš, da bi se vrnil zmagoslavno?«

Toda Elizabeta mu odgovori mirno in premišljeno:

»Ne, dragi moj, prav nič se tega ne bojim, lahko mi verjameš, da je res tako kakor ti praviš! Toda to od dvoru imaš močnejše sovražnike, ki bi te na vsak način prej ali slej odstranili in te poslali pred od mene! Radi bi naju ločili! Radi bi te spravili z dvora, ker jim nisi pogodil! Na vsak način pa bi te radi izvalili v past, da bi napravil kaj neprimisljenega in se tako onemogočil ter pogubil! Dragi moj, ti še ne veš, kako globni in pokvarjeni so ti ljudje! Hočejo te izvaliti, da bi zagrešil kaj proti državi in se te potem enkrat za vselej iznebiti!«

»Ali mar misliš, da se jih kaj bojim?« Neustopno ga prekinje Elizabeta: »Prosila sem te vendar, da se nikar ne zdi!

Toda Essex odvrne ježno:

»Kako se vendar ne bi jezil, ko pa me imaš premalo za sposobnega in premalo bistroumna, da bi utegnil prekaniti in ugnati v kozji rog Raleighove ljudi!« Elizabeta dobro ve, da ne more od njega izvabiti dane obljube.

In vendar si jo tako želi in tako prav bi tudi bilo za Essexa, če bi jo hotel poslušati...

Toda Essex je trmast, tako svojeglav in nepopustljiv!

Ni se bi mogla opravičiti.

Že se žalost ukrađe v njeno dušo...

Prav kakor bi že slutila, da se stvari ne bodo dobro končale.

Sluti, da se pripravljajo hude reči.

tema se ji zazdi bodočnost, dnevi, ki bodo prišli...

Zato počeš se to, zadnje.

Kakor bi se že vdala v neizogibnost, pravi:

»Dobro tedaj! Če že hočeš pa pojdi!« Dejala pa sem ti vse to samo zato, ker te tako ljubim... To, kar pri Tebi najbolj ljubim in cenim — Tvoje poštenje in tvoj

ponos — bi lahko premagalo tvojim zahrbitim sovražnikom kot orožje proti tebi! Dragi moj, bodi vendar oprezen in previden, kolikor le moreš! Vaj to menda lahko obljubiš nekemu, ki te ljubi toliko, kolikor te jaz! Obljubi mi vendar, dragi moj! Prosim te!

Oklevalje odgovori Essex:

»Obljubljam!«

Ta obljuba pa Elizabeta nikakor ni mogla pomiriti.

Predobro je poznala Essex.

On prav gotovo iskreno obljublja...

o tem ni niti najmanjšega dvoma...

Toda njegov neukrotljivi in neobzdrani ponos ga bo prav gotovo naglal, da svoje obljube ne bo držal...

»Pojdva zdaj!« čez čas zamišljeno reče kraljica.

Z zlimi slutnjami se odpravita na sejo kronskega sveta, ki se je ta hip morala pričeti...

Tisto, česar se je Elizabeta toliko bala, se je zgodilo na las tako kakor je pričakovala...

Zviti in potuhneni Raleigh, Howard, Cecil in njihovi prijatelji so ekovali načrt, po katerem bodo razdražili Essexovo samoljublje.

Prisiklj naj bi ga, da bi sam zahteval, naj se mu poveri vodstvo vojne proti Tyroneju. Sam naj bi odšel s četami na

Irsko, krotit uspešne in predrzne upornike.

Zaman kraljica vpičje vseh opominja Essex, naj ne naseda zlobnim in potuhnenim nameram svojih sovražnikov, ki mu hočejo samo hudo.

Celo do tega se je spustila s svojega kraljevskega dostojanstva, da ga vpičje vseh svari pred sovražniki ter opozarja, naj ne naseda njihovim spletkam...

Toda vse njeno prizadevanje je zaman...

Essex ne spremeni svojega značaja.

Trmast ostane kakor vselej.

Zdaj je stvar popadel...

Meni, da že več ne more nazaj.

Naglo se je bil zagovoril v prvi vne-

mi...

Svojeglavo zahteva od Elizabete privoljenja.

Vsa besna mu Elizabeta ugodí.

Saj ve, kaj si je bil izprosil, pa mu v tej njegovi nepremišljenosti ne more prav nič pomagati...

Kakor si je postel, tako bo pa spal... Druga stavka za obsodbo tega njegovega ravnanja pač ni mogoče najti.

Najprimernejša je in najbolj odgovarjajočemu trgovskemu in nepremišljenemu načinu...

Elizabeta v onemgli jezi tedaj izda dovoljenje in mu poveri vodstvo vojne na Irskem.

Kakor hitro na Elizabeta izda to svoje

dovoljenje se že vidijo posledice — kakor jih tudi bilo pričakovati.

Bistredizabetino oko tako opazi, da se članiveta zlohotno posmehujejo in si namigajo.

Essexja preprosto pravi:

»Gre na Irsko!«

Tudri teh njegovih besedah se čla-

ni svet vnovič zadovoljno nasmehejo.

Elizabeta pa mu besno zabrusi v obraz:

»Pri le pojdi na Irsko... in k vra-

gul... Moj dvorni norec mi je dejal:

»Vaj noboli norci prihajajo eem z Irse-

ga, saj še večji norec bi šel tja!« Prav bi bilče bi zamenjal svojo pamet s pametjo ojeja noreca! Tako bi vsaj prišel nekoli na boljše in se okoristil!

Grko ji odvrne Essex:

»Hla, Veličanstvo!«

Zaltna bi mu Elizabeta vsaj zdaj rada odprlači, zato mu tudi pravi:

»Lm nekakna nesrečna zvezda je stala na tvojem v tisti uri, ko si ti prišel na sv? ... Videla sem, kako so te tvoji sovražniki zapletli v to stvar in kolikor sem mogla, sem si prizadevala, da bi te oao opozorila ter opomnila na posledice! a ni prav nič zaleglo! ... Pri tebi splotobena reč nič ne pomaga!«

Či čas šele odvrne Essex:

»mu pa na Irskem ne bi zmagal? Zakane bi mogel ukrotiti upornika?«

Olovažujoče mu odgovori Elizabeta: (Dalje sledi.)

Od tu in tam

Teden dni so se mudili v Belgradu kot kraljevi gostje najboljši mali maturanti iz vseh jugoslovanskih gimnazij. Ves teden so si ogledovali v Belgradu znamenitosti in razne kulturne naprave. Ogledali so si tudi muzeje, gledališča, uredništva prestolniskih listov in razne dijaške zavode. Na starega leta dan so se poslovili od svojega gostitelja in se razšli v vse kraje svoje domovine. Vseh mladih kraljevih gostov je bilo okrog 180.

Po odločnih ukrepih uprave mesta je bilo v Belgradu takoj po aretaciji predsednika pekovskega združenja Spasovića zadosti kruha. Policijska uprava še naprej preiskuje, kako je moglo priti do pomanjkanja in kakšne načrte so spletki peki, da bi v kalnem ribarili. Poleg tega, da so večje količine moke skrili in jih hoteli tako prihraniti za čase, ko bo moka dražja, so nekateri tudi odklanjali od občine ponujano moko z izgovorom, da nimajo toliko denarja. S tem so hoteli povzročiti med prebivalstvom razburjenje in vso krivdo zvaliti na oblast, češ da se niso pravočasno in v zadostni meri pobrigale za preskrbo mesta s kruhom. Oblast še naprej preiskuje vso stvar. Predsednik pekovskega združenja je bil od uprave mesta kaznovan z mesecem dni zapora, obenem pa je bil razrešen tudi dolžnosti občinskega odbornika.

Okrog 1500 oškodovancev se je oblastem prijavilo na Sušaku z zahtevu, da se jim izplačuje odškodnina od države, katere letala so bila po pomoči bombardirala Sušak pred nekaj dnevi. Posebna komisija je pregledala del teh prijav, od katerih se mnoge nanašajo na škodo, ki jo je eksplozija bombe povzročila ne samo v poslopih, temveč tudi v hišnih opravah posameznih stanovalcev v hišah, v katerih neposredno bližino sta bombi padli. Vsega skupaj bo škoda za okrog 4 milijone dinarjev. Strokovna komisija, ki preiskuje poreklo bomb, še ni izdala svojega uradnega poročila, vendar pa pričakujejo, da se bo to kmalu zgodilo.

Hrvatski katoliški dnevnik »Hrvatska straža« bo konec januarja prenehal izhajati. Namesto njega bo začel izhajati informativni katoliški dnevnik, ki ne bo obravnaval dnevnih političnih vprašanj, niti ne bo psal v kakšnem strankarskem duhu, temveč bo zgolj presojal vse dogodke s katoliškega načelnega stališča. Novi list bo last konzorcija, v katerem so se združile tri tiskarne, in sicer »Nadškofijska tiskarna«, »Narodna tiskarna« in »Prosvetna tiskarna«. Vse tri skupaj so naročile nov rotacijski stroj iz Nemčije. Dokler pa ta stroj ne bo prispel, bodo novi dnevnik tiskali v eni izmed večjih zagrebških tiskarn.

Zagrebški in belgrajski dnevniki so sklenili z novim letom povišati naročnino svojih listov. V vseh večjih listih je bilo objavljeno, da je bil takšen ukrep potreben z ozirom na draginjo, ki je prinesla podražitev vsega tiskarskega materiala. Povišanje med tiskarskemu osebu in višje plače nameščencem in urednikom. Tako bodo veljali zagrebški kakor tudi belgrajski listi v podrobni prodaji po 2 din, mesecna naročnina za našo državo pa bo znašala namesto dosedanjih 24 dinarjev v Belgradu in 30 dinarjev v Zagrebu povsod 44 dinarjev.

Na leto dni strogega zapora je bil obsojen ravnatelj mestne plinarne v Osijeku Jovan Kiliti. Lani je nastal v plinski napeljavi nekje kvar. Pod njegovim nadzorstvom so delavci in monterji plinarne začeli pregledovati glavne odvodne cevi. Namesto da bi bil ves čas prisoten pri nevarnem in koščljivem poslu, je ravnatelj plinarne pustil delavce same. Tedaj pa se je zgodila eksplozija, katere žrtev so postali trije delavci, ki jih je ubilo. Ravnatelj plinarne je prišel zato pred sodišče in bil obsojen na leto dni strogega zapora. Zaslišani strokovnjaki so namreč izjavili, da je iskanje kvara v plinski napeljavi tako nevarno delo, da ga ni mogoče izvesti brez strokovnega nadzorstva.

Dva dečka sta se v dimu zadušila v Pančevu. Njuna mati ju je zvečer spravila spat in obenem močno naložila peč, da otrok ne bi zeblo. Potem je odšla na neko zabavo. Iz peči pa je medtem padla iskra na neko kunjco, da se je vnela. Dim je napolnil sobo in mlajši deček je izdihnil, ne da se bi prej zavedel, starejši pa je vstal in skušal odpreti vrata, toda tam je obnemogel in nezavesten padel. Ko je prišla mati domov, je našla oba že mrtva.

Trošarino na vsa živila in na drva je uknila občina v Kragujevcu, da bi s tem olajšala težave prebivalstva sredi zime. Ker je bil zapadel visok sneg, je bil dovoz živil in drv na trg zelo majhen. Ljudje so pri trgovcih skoraj vsa drva na mah pokupili, redki kmetje, ki so drva še dovažali, pa so zahtevali visoke cene. Prav podobno je bilo z živilom. Občina je zato uknila vso trošarino, obenem pa sklenila zadolžiti se za dva milijona dinarjev in nakupiti živeža in drv za to zimo.

V črni gori ljudje še vedno niso zadovoljni s stanjem prehrane. Tožijo, da je še premalo žita in koruze dovoženega v te kraje in da bi bilo potrebno, da dovoli železnica brezplačno ali vsaj režijski dovoz hrane, da ne bi črna gora, ki je najbolj siromašna dežela, plačevala še velike prevozne stroške. Prosijo tudi, da se povišajo odkupne cene za tobak in da se posveti večja pozornost kmetijstvu. Predlagajo, naj bi se ustanovilo več kmetijskih šol.

Svinjsko meso se je začelo pocenjevati na zagrebškem trgu. Zadnje dni pred prazniki in po praznikih so ljudje vse bolj kupovali zelenjavo in podobne pridelke in je zlasti povpraševanje po mesu ponehalo. Tako je mesarjem ostalo mnogo svinjskega mesa, nakar so bili prisiljeni znižati cene. Ta pojav je kmel takoj svoje posledice in so cene živim prašičem takoj padle, ponekod celo za 4 dinarje pri kilogramu.

Proračun hrvaške banovine je odoben in znaša 1 milijardo 872 milijonov in 372.000 dinarjev. Od lanskega je novi proračun, ki se začne z letošnjim novim letom, za 377 milijonov dinarjev višji. V glavnem so se povečali materialni izdatki in je bilo tako ustvarjeno od neke mere pravo ravnotežje med osebnimi in materialnimi izdatki. V glavnem so se povečali izdatki za prosveto, za kmetijstvo in socialno politiko.

1000 vagonov koruze rabijo pasivni kraji v Južni Srbiji za prehrano čez zimo. Tako je ugotovila kmetijska zbornica v Skoplju in poslala merodajnim zadevnim predlogom Zastopniki kmetijstva so tudi rekli, da je treba omejiti podraževanje industrijskih izdelkov in ne samo kmetijskih, kajti le tako bo mogoče narediti red na našem tržišču. Obenem so se pritoževali nad odkupnimi cenami tobaka. Sicer so z višino odkupne cene zadovoljni, toda oškodovani so bili s tem, da so komisije nižje klasificirale tobak in tako se je mnogokrat zgodilo, da so ljudje dobili nižje odkupne cene kakor pa lani. Predstavniki sadilcev tobaka so zato obiskali bana vardarske banovine in ga prosili, naj bi se zavzel za odpravo teh krivice.

BALALAJKA

Kino Union

Tel. 22-21

Predstave ob
16., 19. in 21. uri

O Novem letu 1941 in še o tem in onem...

Ljubljana, 2. januarja.

Novo leto spada prav tako kot Miklavž in še nekateri drugi dnevi med praznike, ki vržejo naše življenje v vsakdanjega vajenega tira.

V koledarjih je ta dan sicer zaznamovan rdeče, vendar ga marsikdo prišteva med najbolj črne datume v letu.

Vsaj v mestih, kjer je ukoreninjena navada obveznega noveletnega obdarovanja in čestitanja. Naj mu Bog odpusti, kdor je to navado vpeljal — vsi oni, ki trpijo in se jezijo zaradi nje, mu ne bodo nikdar!

Kako se bo Novega leta veselil šef podjetja, ki mora zaradi njega izplačati vsem uslužbenecem trinajsto plačo? A še mnogo manj vzroka za novoletno praznično razpoloženje imajo uslužbenci podjetij, kjer trinajste plače ne poznajo...

Kako boš vesel Novega leta, če imaš številno sorodstvo in moraš na Novo leto obdarovati vsakega, pa tako, da zadeneš njegove želje in njegov okus, da si ne nakopuješ namesto hvaležnosti njegove jeze na glavo?

Pa recimo, da nimaš — še nimaš! — sorodstva, pač pa imaš poznanstvo. Koliko skrbi, tuhanja in skoraj detektivskega poizvedovanja prinaša s seboj novoletno darilo... O Novo leto, koliko joka razočaranih obdarovancev, koliko polomov mladih romantičnih ljubezni imaš na vesti!

Če si trgovec, moraš dati za Novo leto oglaš v vse časnike, ki jih berejo tvoje stranke, moraš poslati vsem svojim odjemalcem čeden koledarček, odličnejšim pa še osebno čestitati. Ako pa si zasebnik, ti v teh dneh zmanjka drobiža za vse prinašalce koledarjev in novoletnih voščil...

Kdor še ni napravil križa čez svojo karijero, mora ob Novem letu paziti, da ne pozabi izreči ali poslati novoletnega voščila vsem, ki bi mu mogli pomagati pri težavni poti navzgor. Če pa si že javnosti znan, gorje ti! Zasuli te bodo z razglednicami in koledarji in vsi pošiljatelji so »trdno prepričani, da bo p. n. naslov z blagohotnim nakazilom po priloženi položnici poravnal vsaj nabavne stroške za poslano...«

Telefonirati na Silvestrovo skoraj ne moreš, ker je vsespovod zasedeno, a tudi delati ni mogoče, če imaš telefon v sobi: neprestano se oglašajo znanci in prijatelji z novoletnimi voščili in s vprašanji, kam misliš zvečer. Kdor pa sam nima telefona, izkoristi tvoje prijateljstvo in se poslužuje tvojega aparata za novoletna voščila, ki se raztegnejo še bolj na dolgo, kot tvoj obraz, ko se spomniš, da boš moral vse te pogovore ti plačati.

Ne hodi o Novem letu na cesto; če pa moraš, ne natikaj rokavice, čeprav bi bilo še toliko mizro! Marveč imej desnico pripravljeno, da boš lahko prehitel vsakega, ki se ti približa s smehljajočim licem in s fiksno idejo, da ti je dolžan voščiti srečno novo leto...

Vse to je, hvala Bogu, letos že za nami! Novo leto smo, bolj ali manj srečno, dočakali, čeprav se bomo še nekaj dni motili v pisanju letnice.

Silvestrov večer smo letos praznovali skoraj vsi v duhu časa.

Ker je z južnim vremenom zadnjih decembrskih dni zavladala tudi hripa vseh pasem: španske, kalifornijske in drugih, so mnogi na Silvestrovo ostali doma v postelji in pili lipov čaj z aspirinom, novemu letu v pozdrav!

Oni pa, ki so bili namenjeni na kako Silvestrovanje, so se vnaprej pozanimali, »po koliko bo buteljke in se odločili z ozirom na dobljene informacije. Čeprav so bile vse prireditve številno obiskane, se je vendar poznalo, da večini ljudi denarja primanjkuje, zato pa je bilo povsod izredno mirno, skoraj resno razpoloženje, ki ga niso mogli spremeniti niti pari plesalcev in poskočna muzika.

Morda je tudi deč, ki je začel drobno pršiti sredi noči, oplasil nekatere, da so zbežali domov, še preden je nastopila policijska ura... Naravnost oblegane so bile na Silvestrovo trgovine. Pa ne vse. Le tiste, kjer se dobi kaj za pojediti in popiti. In kako potrpeljivo so dame, ki bi sicer nikdar prej ne vzele košare v roko, čakale, da so prišle na vrsto. Gospodje pa so potiskali v aktivke in pod suknje rejene steklenice z opravičili: »Letos ga bomo kar doma malo skrnili!«

Še močnejše v posvajalnikih suknijs ga je »skrnile« morda celo preveč. Saj sam poudarja, opirajoč se na točilno mizo, kajti noge ima že negotove:

Pojasnilo k obdaritvam ljubljanskih revežev

K Vaši notici, ki je bila priobčena dne 24. t. m., v Slovenskem domu pod naslovom »Križ revežev«, Vam pošiljam sledeče pojasnilo:

Na predlog g. veletrgovca Olupa Josipa in upravnika Jagodice ter v sporazumu s predsednikom mestne občine dr. Adlešičem in predsednikom Rdečega križa dr. Fetičihom sta se letos mestna občina in ljubljanski Rdeči križ združila in skupno razdelila med reveže premož.

Rdeči križ je kupil 10 vagonov, mestna občina pa 8 vagonov premoga, ali skupaj 180 ton premoga.

V komisijo za pregledovanje prošenj so bili doleteni po trije zastopniki mestne občine in Rdečega križa.

Razdelitev premoga so poverili meni in to v stari eukrarni. Vsak je dobil toliko premoga, kolikor ga je bilo na nakaznici označeno.

Vpoštevali so tudi take družine, pri katerih so bili očetje poklicani na orožne vaje in takih je tudi na ljubljanskem Gradu več. Nekateri so bili tudi po več mesecev pri vojakih in so doma med tem časom porabili vse, kar so imeli prihranjenega za slabe čase. Tako je bil namen vsakega prošilca zadovoljiti. Obdarovanih je bilo 1260 družin.

Pobudnik članka »Križ revežev« na Gradu ni tako velik revež kot se izdaja, ker ima pokojnino in stalno mesečno podporo 180 din od mestne občine in pri tem je še popolnoma dela zmožen. Nastopal je že rabijato v pisarni Rdečega križa. Da so ga tam zaradi tega primerno odsvilili, je umevno.

Če pa je kdo prosil še za mali dodatek, se mu je takoj ustreglo, če je le bilo mogoče. Seveda, kdor tega ni storil, ni dobil nič več. Zato pa se ni treba zaradi tega jeziti na podpisane, če se ne strinjam z njegovimi prošnjami na mestni socialni urad, ki jim tudi ta urad ne more ustreči.

Ljubljana, 30. decembra 1940.

Jagodič Anton.

okrajni načelnik in upravnik Pri Rdečem križu.

»Veste gospod! Če bi vi imeli toliko alkohola, kot ga imam jaz, bi že zdavnaj eksplodiral!«

A prodajalec se mu smeji:

»Pa ne bom, ker sploh ne pijem! Raje si vzamem kak bonbonček!«

»Eh, cuker je za babe in otroke! Meni pa dajte še eno mero tistega zelenega hudič!«

Zares je čudno in značilno, da vprav oni, ki prodajajo alkoholne pijače, na splošno zelo malo ali pa sploh ne pijejo.

»Če bi pila, ne bi mogla zdržati!« pojasnjuje natakaria. »Delala sem do treh zjutraj in zdaj že od osmih spet naprej...«

Novoletna voščila so bila letos vsa enaka: »Bog daj, da bi vsaj slabše ne bilo, kot je bilo, kot je zdaj...!«

Tako so si voščili tudi tisti, ki že zdaj nimajo od življenja nič kot zgolj življenje in zdrave ude. Toda vprav v tasih, kakršni so danes, spoznavamo, da je tudi to dvojje že neizmerno bogstvo!

Novoletne številke dnevnikov so nam prinesle razen drugih novoletnih voščil tudi sporočilo o nove vrste ljudskem krubu, o zvišanih davkih, o povišani vozniini na železnici... Nič kaj vesele vesti. Tudi oni, ki niso na Silvestrovo krogali, so dobili »mačkuc« podoben občutek: še bolj se bo treba omejiti v vsem, odpovedati tem in onem, da bo mogoče shajati...

Tudi vreme je bilo na Novega leta dan pusto. Po cestah luže, na nebu oblaki. Načrti za smučarske izlete so se raztopili s snegom vred.

Ostali smo torej doma, napolnili vse cerkve pri vseh mašah, po opravilu še nekoliko postali in iskali znanec pred cerkvenimi vrati, potem pa počasi domov h kosilu. Popoldne in zvečer so bila polna gledališča in kinodvorane, kot vedno ob praznikih, kadar je slabo vreme. Domov jih gre večina »v dvojce«, ker je lažje; in kdor je z novoletnim darilom ustregel, dobi v plačilo poljubček pred večnimi vrati, brez oziroma na samotarja, ki se zvečer sprejema sam po cestah, ker nima nikogar, ki bi ga spremljal...

Po deželi so tudi letos, kakor vsako leto, hodili koledniki »novo leto pete«, a prejšnja leta nam njihova pesem ni segla tako do srca:

»Prišli je tu novu lejtju,
dane Boga prosimo vsi,
de bi zdrav na tejmu svejtu
še ta družga včakali...!«

Vsak, kdor pomisli na milijone in milijone tistih, ki so letošnje leto pričakali v mnogo slabših okoliščinah kot mi ali pa ga sploh niso več dočakali, je lahko novega leta vesel, vesel navzlic vsem razočaranim pričakovanjem, navzlic drobnim težavam in skrbem za bodočnost.

»Mnogim gre še slabše kot meni!« je tolažba, spoznanje in življenjska filozofija, s katero stopamo v novo leto 1941...

Dva vloma v Silvestrovi noči

Maribor, 1. januarja.

V Silvestrovi noči so bili v Mariboru na nogah ne samo ponočnjaki, ki so po lokalnih in na prireditvah slavili prihod novega leta, temveč tudi vlomilci, ki so se okoriščali z ugodnimi prilikami ter »bo obiskovali prazna stanovanja. Izvršili so dva vloma, ki še oba nista pojasnjena. Med 22. in 23. uro so vlomili v stanovanje Marije Rižner v Pipuševi ulici 2. Rižnarjeva je odšla okrog 22. ure od doma, ob 23 pa se je že vrnil njen sin domov, pa je našel vrata na stanovanju odklenjena. Omara in kovček sta bila odprta ter je ležalo vse na okrog premetano. Storilec je moral razmere dobro poznati, ker si je prisvojil samo papirnato škaflo, ki je bila skrita v skrinji in v kateri je bilo 1500 din gotovine. Na kredenci je bila denarnica s 100 din drobiža, to pa je vlomilec velikodušno pustil. — Drugi vrom je bil izvršen v stanovanje branjevske Uršule Močnik na Pristanu 6. Ko se je branjevka danes zjutraj ob pol 6 podala v cerkev, je izbral vlomilec to priložnost ter je s ponarejenimi ključi odprl njeno stanovanje ter je v omari za obleko našel škaflo, v kateri je bilo 100 din drobiža, v drugi omari pa je našel vložno knjižico, glasečo na 700 din, v knjižici pa še 1 tisočak v gotovini. Nato je spet vse lepo zaklenil in izginil.

Ptuj

Občni zbor akademikov v Ptuj. V nedeljo, 29. decembra popoldne je bil občni zbor društva »Slovenskih akademikov v Ptuj«. Dosedanji odbor s predsednikom Musekom, je dalj obračun o svojem enoletnem delovanju. Bil je ta obračun dokaj klavrn, ker je bilo v poročilu nadzornega odbora rečeno, da pravega dela v preteklem letu sploh ni bilo. Po poročilih, ki so izkazala nedelavnost v pretekli poslovni dobi, so bile volitve novega odbora. Vložen sta bili dve listi: prva od združenih nacionalnih in katoliških akademikov, druga od skrajnih levičarskih akademikov. Zmagala je prva lista s predsednikom Jerom Francecom. Glavna odborniška mesta so izpopolnili: podpredsednik Vidovič Tončič, tajnikovo Krivec Jože in blaginjski Kofol Nada. Pri slučajnostih se je razvila debata o bodočem delu: predvsem o delu na ptujskem področju, tako v Halozah, za katere je bilo napravljenih že dovolj raznih vrst statistik, ki pa vse ne izkazujejo drugega kot revščino in skrajno slabo ter zanemarjeno zdravstveno stanje. Društvo si je nadelo nalogo, da za ta najbednejši predel slovenske zemlje zainteresira najširše plasti našega ljudstva, predvsem pa oblasti. Res bi bil že skrajni čas, da se ta bolj pozanima za največje in boleče rane v tem predelu. Dovolj dolgo že stradajo in umirajo ljudje sami sebi prepušeni! — Sprožila se je tudi misel, da bi akademiki sodelovali pri Ljudski univerzi v Ptuj in tam dobili mesta kot govorniki, kjer bi lahko pred širšo javnostjo govorili o raznih vprašanjih, ki v prvi vrsti njo zanimajo. Mi želimo, da bi Ptujčani, vsi zavedni slovenski Ptujčani, šli na roko akademikom pri njihovem delu in tako podprli vsestransko prizadevanje, koristiti čim bolj narodu in državi.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlaga v %	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m vrsta	
		noč	dnev				
Ljubljana	747.8	7.0	3.6	94	10	0	25 dež
Maribor	749.4	3.4	-3.0	90	10	W ₁	—
Zagreb	748.5	7.0	2.0	90	10	SSE ₂	—
Belgrad	747.3	10.0	5.0	90	10	0	10 dež
Sarajevo	746.6	11.0	5.0	90	10	0	60 dež
Vis	751.3	11.0	7.0	90	5	SSE ₂	—
Split	745.5	13.0	8.0	90	8	SE ₄	—
Kumbar	753.4	15.0	9.0	80	10	0	30 dež
Zirje	749.6	13.0	7.0	80	6	SE ₅	20 dež
Duževnih	753.4	14.0	9.0	80	10	SW ₅	30 dež

Vremenska napoved. Oblačno in južno vreme s padavinami.

Koledar

Danes, četrtek, 2. jan.: Makarij.

Petek, 3. jan.: Genovefa.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjin trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra.

Vsem velikodušnim darovalcem prispevkov za božičnico na posameznih oddelkih zavoda so najiskrenejše v imenu bolnikov zahvaljuje uprava obče državne bolnice v Ljubljani.

Zbiranje stare obleke za mestne reveže. Kakor smo že pred prazniki poročali, je mestni socialni oddelk tudi letos prišel za zimsko pomoč mestnim revežem zbirati staro obleko, obutev in druge take stvari, saj je zaradi draginje in hude zime revščina vedno večja ter pomoč skrajno nujna. Nekaj obnošenih stvari so dobri ljudje prinesli že pred prazniki, vendar je pa potreba še vedno zelo velika in zato ponavljamo prošnjo, naj dobrosrčni ljubljanci pošljejo tople stvari ter jih oddajo na Vodnikovem trgu v mestni tržni lopi ob prostoru, kjer je napradaj mestni krompir. Mestni uslužbenec stvari v tej lopi pobira vsak dan od 8—12. Mestno poglavarstvo se dobrotnikom prezebojčih že naprej zahvaljuje tudi v imenu tople obleke in obutev potrebnih.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer

Četrtek, 2. jan.: »Lepa Vida«. Red Četrtek.

Petek, 3. jan.: »Revizor«. Red Torek

Sobota, 4. jan.: »Krog s kredos«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

OPERA — začetek ob 8 zvečer

Četrtek, 2. jan.: »Vesele žene windsorske«. Red B.

Petek, 3. jan.: Zaprt (generalka).

Sobota, 4. jan.: »Sabska kraljica«. Prem. abonma.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 2. januarja ob 8 zvečer: »Jaz te ljubim«. Red B. Gostovanje članov zagrebškega narodnega gledališča.

Za Zimsko pomoč v Mariboru

Centralni odbor za zimsko pomoč kraljevine Jugoslavije v Belgradu, kateremu predseduje Nj. Kr. Vis. knežinja Olga, je določil čas od 31. decembra 1940 do zaključno 5. januarja 1941 za zbiranje prispevkov za zimsko pomoč siromašnim in ubogim. V celi državi se bodo v teh dneh pobirali darovi in prispevki za ublažitev bede in brezposelnosti. Tudi Maribor se bo pridružil tej akciji, saj je ravno naše mesto vsled naraščajoče draginje in gospodarske krize hudo prizadeto. V smislu navodil se bo pobiranje darov izvedlo s pomočjo humanih in domoljubnih društev Slovenskih fantov, Skola in Skavtov, in sicer na Silvestrovo, dne 31. decembra po vseh gostinskih lokalih, med tednom po stanovanjih in odprlih lokalih, v nedeljo, dne 5. januarja 1941 pa za zaključek po mestnih ulicah.

Služnim prošnjam so se Mariborčani vedno odzvali z razumevanjem in odprtim srcem, zato naj ne bo tudi tokrat med nami nikogar, ki bi z dobro voljo ne prispeval tudi najmanjši znesek za zimsko pomoč in s tem pokazal razumevanje za socialne potrebe današnjega časa. — Župan dr. Juvan.

Program radio Ljubljana

Četrtek, 2. januarja: 7.00 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. 12.00 Overture (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13.00 Napovedi. 13.02 Operni trio. 14.00 Poročila. 17.30 Citre in harmonika (ga. Dragica in g. Janez Košmerlj). 18.10 Ustvarjalne sile v kemiji (g. prof. M. Adlešič). 18.30 Plošče. 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). 19.00 Napovedi, poročila, objave. 19.25 Nacionalna ura. 19.40 Plošče. 19.50 Deset minut zabave. 20.00 Napitnice in zdravice s spremljevanjem harmonike (gg. Svetezar Banovec, Vekoslav Janko, člana Nar. gledal. in g. A. Stanko, harmonika). 21.45 Reproduciran koncert simf. glasbe. 22.00 Napovedi, poročila. — Konec ob 22.20.

Petek, 3. januarja: 7.00 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. 12.00 Preljub veselje (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13.00 Napovedi. 13.02 Opoldanski koncert Rad. ork. 14.00 Poročila. 14.10 Tujsko-prometna poročila: Zimsko zdravljenje v Rogaški Slatini. 17.30 Orglice in harmonika (gg. Fr. Petan, A. Stanko). 18.10 Ženska ura: O slovenski visokošolki (ga. M. Tomšič). 18.30 Plošče. 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben). 19.00 Napovedi, poročila. 19.25 Nac. ura. 19.50 O izseljencih. 20.00 Kvartet pihal (flavta, klarinet, rog, fagot). 20.45 Venerni koncert (Rad. ork.). 22.00 Napovedi, poročila. — Konec ob 22.20.

Drugi programi

Četrtek, 2. januarja: Belgrad: 22 Zab. konc. — Zagreb: 20 Tamburice — Beromünster: 20 Zab. večer — Budimpešta: 20.30 Plesna glasba — Praga: 17.40 Ljudski koncert — Solija: 21 Beethovnov konc. — Sottens: 20 Operetni dueti — Stockholm: 20 Simf. koncert.

Petek, 3. januarja: Belgrad: 20.20 Simf. konc. — Zagreb: 20 Plesna glasba — Beromünster: 19.25 Svicaški skladatelji — Budimpešta: 18.05 Gig. ork. — Praga: 19.25 Ork. konc. — Solija: 20.30 Massenetova opera »Manon« — Sottens: 20 Stare pesmi — Stockholm: 21.30 Zbor.

Belgrajška kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovensčini — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovensčini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovensčini za Severno Ameriko.

Kako je z nafto in bencinom v Italiji

Petrolejski strokovnjak piše, da za zdaj še ni treba pričakovati, da bi Italiji bencina in nafte že zmanjkalo

V eni zadnjih številčk »Petroleum Press Service« podaja nek strokovnjak svoje mnenje o tem, kako je danes in kako utegne biti v bodoče z vprašanjem nafte in bencina v Italiji. Med drugim navaja naslednje:

V mirnem času porabi Italija približno tri in pol milijona ton nafte in bencina. Domača proizvodnja znaša nekaj nad 10.000 ton. Več načrti o pridobivanju nafte iz lignita še niso izvedeni, prav tako tudi ne načrti za pridobivanje tega važnega pogonskega sredstva iz takojimenovanih bituminoznih snovi. Vzrok temu je, pravi, pomanjkanje kapitala, leti primer je tudi pri proizvodnji tekočega goriva na sintetični način. Delni uspeh je bil dosežen s tem, da so v Italiji zgradili domače rafinerije, pri čemer je treba vzeti v poštev tudi naprave za hidrogeneracijo v Bariju in v Livornu. Te rafinerije lahko predelujejo vse potrebne količine surove nafte, toda surovo nafto mora Italija vendar uvažati od drugod. V zadnjem času pa se je pokazalo tudi, da so petrolejske naprave v Neaplju, Bariju in Valoni, odkoder izvažajo albansko nafto v Italijo, izpostavljene letalskim napadom. Romunija in Albanija sta edini zunanji vir, odkoder Italija zdaj lahko dobiva potrebno nafto.

Albanski petrolej

Napadi na Valono in Bari bodo ovirali, če ne celo onemogočili proizvodnjo nafte v Albaniji v dolini reke Devoli, odkoder vodi petrolejski vod do Valone. Te cevi so dolge približno 80 km. Največja možna proizvodnja v Albaniji znaša na leto 300.000 ton. Toda ta nafta je po kakovosti slaba in iz nje ni mogoče pridobivati ravno najboljšega bencina. Zaradi tega pridobivajo rafinerije v Bariju in v Livornu iz nje samo 80 odstotkov bencina.

Kakor pravijo v zadnjem času poročila z grško-italijanskih bojišč v Albaniji, je grško prodiranje spravilo v nevarnost tudi petrolejske vrelce v dolini reke Devoli. Iz Romunije Italija ne more dobivati petroleja po morju, ker na morju straži britansko brodogojstvo. Po Donavi je tudi težko dobivati nafto, zlasti še zato, ker je zdaj zaradi zime ustavljena vsaka plovba. Pa tudi, če bi jo bilo mogoče dobivati po Donavi, bi nastopile nove težave. Od Donave bi bilo nafto možno prevažati v Italijo preko Belgrade, Budimpešte, Bratislave in Dunaja. To pa je železniška proga, ki je do Reke ali do Trsta dolga približno 500 km. Obstoja tudi neposredna železniška zveza med Ploestijem do Reke oziroma do Trsta, to pa je spet razdalja 1000 km. Železnica je draga in ni prikladna za prevoz nafte v večjih količinah. Treba pa je upoštevati tudi dejstvo, da do zdaj nobene teh poti niso izkoristili za prevoz nafte in da zato ob njej tudi ni potrebnih naprav. Težko si je zagotoviti tudi zadostno število vagonov-cistern.

Preko Egejskega morja je Italija leta 1939 uvozila 635 tisoč ton nafte. Tudi odtlej bi bilo zelo težko dobivati to nafto po kakšni drugi poti, še težje pa morda uvažati večje količine kot lani.

Strokovnjak, ki je ta članek napisal, se je povzpel dalje tudi do naslednje drzne trditve: »Tudi če bi Nemci hoteli, ne bi mogli Italiji mnogo pomagati. Predvsem obstoječe velike razdalje, sta pa samo dve železniški progi med Italijo in Nemčijo. Šta pa že tako preveč obremenjeni zaradi prevažanja premoga in vojnega materiala iz Nemčije v Italijo. Nemci bi mogli umeriti edino romunsko nafto v Italijo, so pa tudi v tem oziru znatne prometne težave.

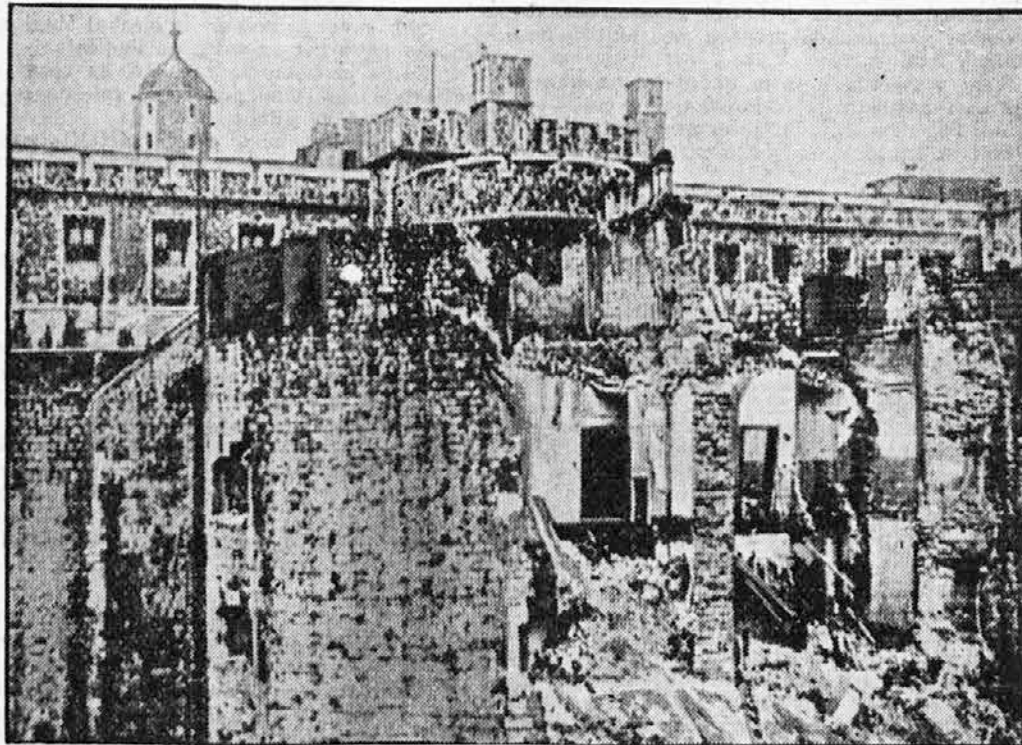
Presenečenje z jezera Titikaka

Na meji med ameriškima republikama Peru in Bolivijo se razprostira na približno 4000 metrov visoki gorsti planoti veliko jezero Titikaka, ki je poleg drugega znamenito tudi po tem, da se njeno jezersko dno zaradi živahnega delovanja notranjih zemeljskih sil večkrat dviga, pa spet pada. Jezero Titikaka ima več otokov, katerim se je pred nedavnim pridružil po dolgem času spet tudi otok Merche Taquelli. Nekoč je ta otok že obstojal, pa je nato nenadno spet izginil pod jezersko gladino. Z njim vred pa seveda tudi vse, kar je bilo na njem.

Zdaj, ko se je ta otok spet prikazal na dan, se je takoj podala tja ekipa profesorjev zaradi znanstvenega raziskovanja. Pri svojih arheoloških raziskovanjih je našla na otoku med drugim več zlatih predmetov ter ostankov starih zgradb iz tistih časov pred potopom.

Velike zaloge letalskega bencina iz Amerike

Italija svoje domače proizvodnje ne more hitro zvišati in ji zato zadaj preostajajo samo zaloge, ki pa niso varne, ker so v Genovi, Speziji, Livornu, Rimu, Napoliju, Reki, Trstu, Benetkah in v Bariju. Te rafinerije so stalno v nevarnosti pred letalskimi

Stara angleška trdnjava Tower ob Temzi, ki jo je tudi že zadela nemška bomba, saj stoji tik ob pomembnih vojaških ciljih.

Bata se »utrjuje« tudi v Srednji in Južni Ameriki

Velepodjetje Bata nima svojih podružnic in tovarn za čevlje samo pri nas v Evropi, pač pa se je začelo zlasti v zadnjem času razširjati tudi na ameriško celino. Tako zdaj poročajo, da je to čevljarstvo velepodjetje zgradilo svoje tovarne tudi že v Guatemali v Srednji Ameriki in na otoku Haiti v skupini Velikih Antilskih otokov, med Severno in Južno Ameriko. Istočasno pravijo, da uprava Batinih tovarn vodi zdaj tudi že pogajanja v Buenos Airesu v Argentini in Rio de Janeiru v Braziliji, kjer bi tudi rada zgradila svoje tovarne čevljev. V republikah Peru in Čile pa že nekaj časa obstoje podružnice tvrdke Bata.

Hude povodnji v Turčiji

Iz Smirne poročajo, da je voda poplavlila polja okoli Manemena in Manise. 70 vasi je pod vodo. Prebivalstvo se je moralo iz osmihi vasi izseliti. Mnogo mostov je podrtih in železniški promet je med Smirno in Pegratom ter Dikilijo in Menemem zaradi vode pretrgan. Turški Rdeči polmeseč (križ) je priskočil poplavljenec na pomoč. Voda je preplavila obširna področja okoli Bruse. Pretrganih je bilo več telefonskih in brezžičnih zvez. Voda je vdrla tudi v nekatere mestne predele, ki so jih morali ljudje zapustiti.

Na Švedskem je vedno več zločinov

»Dagens Nyheter« poroča, da je v zadnjih 6 mesecih bilo na Švedskem znatno večje število zločincev, kakor pa preje. Število zaprtih in kaznovanih je 1. decembra lani znašalo okoli 2000, kar je po letu 1935 najvišja številka. Ugotovljeno je bilo, da je med njimi največ takšnih, ki so se pregrešili nad tujo lastnino. Vedno več je tudi takih, ki imajo na vesti večje ali manjše pomevne.

napadi. Italija potrebuje bencin v Afriki in na Grškem. Bencina dosti porabijo v Zahodni puščavi in v Vzhodni Afriki, kjer vse, vojsko in material prevažajo avtomobili. Poraba nafte in bencina je velika tudi pri pomorari. Kar se pa tiče letalskega bencina ima Italija velike zaloge iz Amerike, toda te zaloge tudi počasi kopne in se ne morejo izpopolnjevati. Angleži pa pri svojem letalstvu uporabljajo najboljše vrste bencina.

Svoja izvajanja pisec tega članka končuje z ugotovitvijo, da zadaj še ni treba pričakovati, da bi Italiji bencina in nafte že zmanjkalo, da pa bo preiskrba s tem prepotrebni blagom tem težavnejša, čim dalje bo vojna trajala. To pa gotovo drži ne samo za Italijo, pač pa tudi za druge vojskujoče se države.

Izkaz žrebanja

efaktne loterije Prost. gasilsko čete Ljubljana-mesto, 29. decembra 1940

Glavni dobitki:

avto: 1.710; motocikli: 4.651, 19.528, 20.710, 22.965; radio aparati: 24.388, 27.888; moška kolesa: 3.812, 4.250, 14.941, 18.757, 20.929, 23.063, 32.330; ženska kolesa: 18.371, 14.797, 27.877; šivalni stroj: 22.570.

Ostali dobitki:

29	474	484	757	758	781	928
955	984	1.064	1.091	1.243	1.266	1.344
1.381	1.456	1.535	1.574	1.640	1.652	1.800
1.809	1.846	2.174	2.319	2.466	2.511	2.528
2.703	2.715	2.728	2.791	3.034	3.111	3.167
3.221	3.323	3.382	3.409	3.450	3.474	3.549
3.588	3.615	3.703	3.707	3.869	3.887	3.890
3.930	3.973	4.043	4.100	4.117	4.295	4.316
4.409	4.562	4.567	4.568	4.592	4.622	4.918
4.946	4.987	4.993	5.135	5.155	5.215	5.225
5.275	5.451	5.455	5.560	5.573	5.635	5.699
5.801	5.885	6.021	6.023	6.197	6.304	6.538
6.584	6.604	6.661	6.663	6.685	6.697	6.763
6.865	6.895	6.954	6.973	7.149	7.226	7.231
7.334	7.394	7.537	7.650	7.707	7.770	7.893
8.057	8.147	8.185	8.368	8.389	8.457	8.482
8.565	8.581	8.590	8.783	8.963	9.093	9.120
9.141	9.252	9.256	9.279	9.469	9.476	9.719
9.845	9.944	9.971	10.003	10.011	10.248	10.275
10.371	10.470	10.652	10.663	10.688	10.786	10.823
10.902	11.176	11.223	11.363	11.407	11.557	11.579
11.637	11.688	11.749	11.785	11.967	12.034	12.140
12.308	12.348	12.372	12.437	12.464	12.839	12.861
12.894	13.024	13.131	13.240	13.384	13.478	13.562
13.576	13.621	13.783	13.802	14.120	14.142	14.149
14.233	14.298	14.316	14.344	14.545	14.573	14.613
14.667	14.967	15.113	15.118	15.191	15.198	15.252
15.277	15.335	15.505	15.652	15.658	16.026	16.083
16.095	16.350	16.486	16.500	16.582	16.675	16.709
16.800	16.949	16.975	17.321	17.436	17.472	17.538
17.738	17.815	18.100	18.166	18.175	18.221	18.291
18.365	18.423	18.475	18.690	18.749	18.893	18.902
19.072	19.200	19.263	19.350	19.388	19.391	19.393
19.511	19.580	19.710	19.733	19.772	19.803	19.823
19.938	20.020	20.066	20.224	20.266	20.408	20.540
20.631	20.648	20.670	20.803	20.890	20.901	20.978
21.079	21.172	21.271	21.778	21.779	22.054	22.093
22.393	22.476	22.504	22.625	22.684	22.702	22.734
22.742	22.760	22.823	22.852	23.203	23.219	23.285
23.309	23.343	23.462	23.473	23.512	23.524	23.573
23.644	23.700	23.843	23.844	23.988	23.994	24.302
24.463	24.517	24.602	24.750	24.866	24.970	24.974
25.109	25.115	25.137	25.169	25.283	25.292	25.314
25.322	25.369	25.381	25.420	25.433	25.496	25.502
25.582	25.642	25.769	25.770	25.886	25.878	25.966
26.033	26.183	26.194	26.219	26.237	26.460	26.551
26.652	26.776	26.810	26.887	26.904	26.988	27.070
27.356	27.459	27.493	27.528	27.621	27.697	27.896
27.915	27.985	27.997	28.059	28.071	28.243	28.286
28.510	28.590	28.605	28.607	28.745	28.758	28.839
28.973	29.013	29.051	29.204	29.207	29.208	29.258
29.357	29.445	29.504	29.522	29.555	29.850	29.889
29.947	30.006	30.049	30.069	30.080	30.133	30.223
30.249	30.272	30.365	30.388	30.413	30.448	30.544
30.557	30.614	30.659	30.781	30.819	30.838	30.912
31.068	31.288	31.337	31.435	31.451	31.496	31.500
31.507	31.570	31.607	31.779	31.865	31.981	32.007
32.194	32.244	32.251	32.356	32.538	32.585	32.637
32.649	32.761	32.896	32.899	32.954	33.052	33.057
33.142	33.225	33.240	33.280	33.351	33.385	33.394
33.404	33.441	33.495	33.564	33.618	33.768	33.840
34.349	34.481	34.640	34.841	34.925		

Radijske postaje v Holandiji so postale državna last

S 1. januarjem so vse holandske radijske oddajne postaje prešle pod državno nadzorstvo. Država je postala tudi njihova lastnica. Vsi prejšnji lastniki sprejemnih radijskih aparatov (v Holandiji jih je bilo nad 1 milijon) bodo morali plačati gotovo takso, od katere bodo imeli veliko korist umetniki.

Birmanska cesta, po kateri pošiljajo Angleži svojo pomoč maršalu Čankajšku, se ponaša tudi s slikovitimi deli najodličnejše tehnike. Speljana je po visokem gorskem svetu, kjer so čez prepade in globoke struge gorskih hudournikov zgrajeni veliki železni mostovi, kakršnih enega kaže tale slika.

Izžrebani dobitki se dvigajo pri Prostovoljni gasilski četi Ljubljana-mesto in zapadejo v korist čete, ako ne bodo dvignjeni v roku od treh tednov po objavi v časopisju.

Ljubljana, 29. decembra 1940.

Loterijski odbor:

Zupančič Leopold, l. r. dr. Ruv Mavricij, l. r. dr. Frelih Ivo, l. r.

Kontrolni organ:

Knapfl Božidar, l. r., podpreglednik fin. kontrole.

V bližini kraja Cortina d'Ampezzo v Italiji, kjer so bile že večkrat prirejene velike mednarodne smučarske tekme, je izbruhnil v vasi Vigo te dni velik požar, ki je uničil 20 stanovanjskih hiš in 23 gospodarskih poslopj. Zgorelo je tudi mnogo glav živine, ki je niso mogli pravočasno rešiti iz gorečih hlevov.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVU SLUŽBI

Pri nas je bilo strogo pravilo, da ne sme jemati zaupnih državnih listin s seboj na dom nihče, niti ne komisar za vojsko. Vedel sem tedaj, da se mora Bersin vrniti v urad.

Kurs sovjetske politike napram nacistični Nemčiji se je dal izjaviti iz Stalinovega gesla. Polit-biro je odločil, da je treba Hitlerja z vsemi sredstvi pripraviti do tega, da bo sklenil pogodbo s sovjetsko vlado. Stalin je zmerom zastopal stališče, da se je treba z močnim sovražnikom zadosti zgodaj sporazumeti. Noč 30. junija ga je prepričala o Hitlerjevem moti. Pri tej stvari prav za prav za Stalina ni bilo nič novega. To ni pomenilo nobenega revolucionarnega preobrata v njegovem političnem razmerju do Nemčije. Odločil se je le za podvojitev dotedanjih svojih naporov za to, da bi s Hitlerjem sklenil mir. Vsa njegova politika do nacistične vlade v šestih letih njenega obstoja je potekala v tej smeri. Spoznal je v Hitlerju pravega diktatorja.

Do nedavne nemško-ruske pogodbe je vsepovsod prevladovalo prepričanje, da sta Hitler in Stalin smrtna sovražnika. To ni bilo prav nič drugega, kakor mit, rezultat spretnega prikrivanja in uspešnih propagandnih umetnin. Prava slika pa kaže človeka, ki je trdovratno snubil za ljubezen in se ni dal oplasti po tem, da je bil zapovrstje odklonjen. Stalin je bil ta človek.

Če se sploh da govoriti o tem, da je bil v Kremlju kdo za Nemece, potem lahko zatrdimo, da je bil to Stalin in sicer dolgo časa. Od trenutka, ko je umrl Lenin, je bil on stalno naklonjen sodelovanju s Nemčijo ter ni svojega stališča spremenil niti pozneje, ko je Hitler prišel na oblast. Nasprotno, zmagovalne nacistov ga je okrepilo v njegovem stremljenju, da bi z Berlinom vpostavil ožje stike. V to smer pa ga je prav tako nagnjala japonska grožnja na Dalj-

nem Vzhodu. Občutil je globoko zaničevanje do »slabotnih« demokratičnih narodov, hkratu pa tudi globoko spoštovanje do »močnih« totalitarnih držav. In pri vseh prevdarkih se je dal voditi od gesla, da se je treba s premočno silo na vsak način sporazumeti.

Vsa Stalinova mednarodna politika v zadnjih šestih letih predstavlja eno samo vrsto manevrov, ki so bili posvečeni enemu samemu namenu in sicer temu, da bi si pridobil za pogodbo s Hitlerjem čim ugodnejši položaj. Ko je pristopil k Zvezi narodov, ko je propagiral sistem kolektivne varnosti, ko se je trudil za francosko prijateljstvo, ko je ljubinkal s Poljsko, ko je dvoril Angliji, se vmešaval v Španijo — pri vsaki potezi je z enim očesom škilil proti Berlinu. Upal je, da bo dobil tak položaj, da se bo Hitlerju na vsak način moralo zardeti kot najbolj primerno, če ustreže njegovim ponudbam.

Svojo najvišjo točko je ta Stalinova politika dosegla konec leta 1936, ko je bila pod plaščem protikominternskega pakta sklenjena skrivna nemško-japonska pogodba. Paragrafi te skrivne pogodbe, ki so — v glavnem po mojih prizadevanjih in po prizadevanjih mojih sodelavcev — prišli v Stalinovo posest, so ga nagrnili do obupnega poskusa, da bi si izsilil pogodbo s Hitlerjem. V začetku leta 1937 je dejansko že začelo lebdeti nekakšno tako pogajanje med obema. Nihče ne ve, v kakšnem obsegu je ob tem času bila pogodba iz avgusta 1939 že pripravljena.

Seveda sta pretekli še dve leti, preden je Stalin svetu pokazal svoj prijateljski odnos do Nemčije. 10. marca 1939 je, kakor nekakšen priključek na zasedbo Avstrije ter sudskega ozemlja, ki ju je izvedel Hitler, sledilo njegovo prvo javno sporočilo, njegov javni odgovor na svet pretresajoče osvojitve nacionalsocialistov. Svet je bil začuden nad prijateljskim odnosom, ki ga je Stalin pokazal do Hitlerja. Onemel pa je, ko je Hitler tri dni pozneje vkorakal v Čehoslovaško.

Zgodovina Stalinovega stremljenja, da bi se združil s Hitlerjem — uradna, kakor tudi skrivna zgodovina — kaže povsem jasno tole: čimbolj napadalna je bila Hitlerjeva politika, tembolj vneto in goreče se mu je Stalin smolil okrog brade. In čim vnetejše ga je Stalin snubil, tem drzejši so bili Hitlerjevi napadalni načrti.